

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

АЛЕКСА ВАСИЋ

НАЧЕЛНИК III. КЛАСЕ ОКР. КРУШЕВАЧКОГ

Г. Алекса Васић, начелник окр. крушевачког, родом из Параћина. Свршио је правни факултет 1868 год. са врло добрим и одличним успехом и ступио у државну службу исте године као практикант суда окр. Ђупријског, а одатле као писар првостепеног књажевачког суда, потом као писар првост. суда окр. београдског, као писар Касац. Суда, као секретар тргов. суда, као секретар Апелац. Суда, затим као судија првостепеног београдског суда и на послетку као председник истог суда у коме је звању 1894 год. пензионисан. Његове одличне кондуите махом од одличних председника тврде, да је био врло приљезан, одличне способности и примерног владања.

У току ове службе вршио је и ванредне службе. Тако био је члан правног Одбора; члан Одбора за условно отпуштање криваца, а био је и дисциплинарни судија.

Пред рат српско-турски, када је г. Министар војни позвао млађе чиновнике, да се спреме у телеграфској струци, како би помогли за време рата као телеграфисте — г. Васић се драговољно примио и ту вештину на задовољство изучио и за све време српско-турског рата послужио је као војни телеграфиста у тој служби ревносно, за шта је од тадањег г. Министра војног добио писмену захвалницу, а поред тога одликован је и медаљом за ревносну службу — а доцније као судија указом Његовог Величанства Краља Александра I Таковским Орденом четвртог степена.

Кад се указала потреба за стенографима на Народној Скупштини г. Васић је и ову вештину изучио и увек на скупштинама као стенограф радио. Био је хонорарни учитељ стенографије у онда београдској гимназији и у Реалци, а у последње време и у Вуковој гимназији. У стенографском удружењу г. Васић је члан Одбора, а у 1897 и 1898 години био је шеф стенографа на Народној Скупштини.

Кад је у 1894 години пензионисан, г. Васић ступио је у адвокатски ред, у коме је као адвокат остао све до садањег постављења за начелника.

О г. Васићу, као човеку у приватном животу можемо рећи да је уживао потпуно уважање у грађанству без разлике партија. У државној служби био је према свакоме потпуно савесан, сталан и у сваком погледу исправан, а у свом адвокатском положају оставио је лепе успомене тако, да је и у Београду, а нарочито у београдском округу, где је највише радио, стекао небројено пријатеља без разлике партија и важио је као саветодавац тако, да нико није хтео да се упушта у спор, док претходно није консултирао о свом праву г. Васића.

У опште познат као такав, био је цењен и од претпостављених, те услед таквих врлина предложен од данашње краљевске владе за начелника окр. топличког, на које је место постављен указом Његовог Величанства Краља од 5 августа ове год., а указом од 11 септембра о. г. премештен је за начелника окр. крушевачког.

САСЛУШАВАЊЕ

(НАСТАВАК)

2. Саслушавање сведока

Кад се хоће да постави разлика између саслушавања сведока и окривљених, то се може учинити само до извесног степена, јер у оба случаја ствар се тиче тога, да се сазна истина. Али различити су путеви, којима се то може постићи. При саслушавању сведока истина треба да се дозна непосредно из исказа, а при саслушавању окривљенога она се мора докучити тек посредно, из начина његове одбране у вези с другим истраживањима — и у томе лежи права разлика између тих двају саслушања, а не у спољашњој форми поступања према једноме или другоме. Разлика у употреби материјала добијеног саслушавањем сведока и окривљеног тако је знатна, да је потребно, да се сваки од тих материјала одвојено обрађује.

Главни задатак иследника при саслушавању сведока двојак је. Иследник се мора бринути, да се додирне све, говори о свему, што би за дотични случај било од важности, да се ништа не превиди; за тим он се мора бринути, да све оно, што му сведок каже, буде цела истина. Како се постигава, да се ништа важно не превиди, о томе је већ говорено; а што се пак тиче тога како ће се доћи до истине, иследник опет има да се бори са две тешкоће: сведок може имати сасвим добру намеру, да каже целу истину, па то не може учинити из тога разлога, што је ствар погрешно схватио или је ту био неки други неспоразум; али сведок може имати и намеру, да иследника слаже. У ова два случаја потребно је различито поступање и различита опрезност. Тешкоће, које се истичу у првом случају, по моме мишљењу, теже је савладати него оне у другом.

а) *Кад сведок хоће да каже истину.*

У обичном животу можемо видети да људи разне догађаје разво схватају, разво их у памети задржавају и разво их исказују. О томе ћемо се најбоље уверити, ако удесимо да нам сви сведоци тачно причају догађаје, које смо и ми доживели, или у којима је било присутно више лица. Да ли је понеки догађај био важан или незначајан, сасвим је све једно, јер доста пута ни сведоци у некој парници за време дешавања најважнијег догађаја нису ни слутили, да тада тако обична околност може некад бити од важности. Ако потражите да вам извесан догађај, који сте и сами с више лица посматрали, исприча свако поједино лице, убезекнућете се од чуда, како то свако друкчије ствар представља.

Јесмо ли ради да се користимо таквим огледима, морамо још за времена посматрања догађаја имати намеру, да доцније

оглед учинимо, те према томе морамо већ тада с већом тачношћу пратити догађај, е да би доцније знали, ко је од све-дока боље, а ко лошије посматрао. Пустити да нам сведок само прича ток догађаја, не вреди ништа. Ми морамо мотрити на степен сигурности, с којом нам сведок приповеда, и морамо гледати да уђемо у траг за што је дотични неправилно ствар представио: погрешно схватање, темпераменат, године, положај у животу, интересовање за ствар и многобројне друге околности меродавне су ту, и кад се у једном низу посматрања уверимо у коме правцу погрешно опажају и исказују људи извесне групе (н. пр. сангвиници, децади, стручњаци и т. д.) онда ћемо имати право да и у практичном случају држимо, да сведок, који припада некој, већ раније више пута посматраној и контролисаној групи, и у констатованом правцу овога пута неправилно исказује.

Сад ћемо најпре да проговоримо коју о општим основама сведокових исказа: о његовом опажању и његовом памћењу, а за тим ћемо изнети неколике особите моменте о неправилном исказивању.

I. У опште

а) Опажање.*)

Кад хоћемо да дознамо из исказа сведока како је текао неки догађај, ми ћемо, као што смо од вајкада научили, увек нагињати, да нам сведок саопшти само своја опажања а да извођење закључака остави нама. Али тиме чинимо врло велику грешку, што саопштавање његових опажања узимамо као нешто што нема закључака, т. ј. што сматрамо да је правилно све оно што је он казао. А да у излагању готово сваког чудног опажања има не само један закључак, већ чак читав низ закључака, показује нам сваки пример; кад ја на пример кажем: „Тамо је стојала једна чаша,“ онда је то излагање једног врло мало компликованог чудног опажања. Да би ствар била поузданија, ја сам требао да кажем: „Пошто нисам опазио да патим од халуцијанација, пошто тада, колико знам, нисам био ни у каквом болесном стању, даље пошто немам никаква разлога да мислим, да ми је неко огледалима или другим физикалним средствима изнео пред очи слику, пошто тако исто немам узрока, да мислим, да се на столу налазио тако вештачки сликарски рад, да сам насликану чашу могао сматрати за праву, и напослетку пошто се не може сумњати, да укућани тога дома имају чаше од брдског кристала, то мислим да могу рећи, да је оно, што сам видео да стоји на столу, била обична чаша.“

Само се по себи разуме да ја нећу тврдити, да се ваљда иде тако далеко и на сваком саслушавању наводи читав низ тих закључака. Свак зна, шта је тиме речено кад се каже: „Видео сам тамо једну чашу,“ али сваки зна и то, да у једном таквом тврђењу има закључака, који ће се доста пута морати испитивати да ли су правилни. Према томе кад је неки претерано тачан иследник написао: „Видео сам у већој даљини једног човека где иде; тај човек је имао на себи сукњу и према томе изгледа да је женско“ — тиме је извесно учинио лудорију тврдећи, да човек није могао бити преобучен у женско одело. Дакле кад се каже „видео сам једну жену,“ још није искључено, да је та личност био неки човек, јер сведок је само из спољњег изгледа личности извео закључак о њеном полу. Тиме нећемо да кажемо да нам ваља у протокол уносити читав низ закључака, довољно је увек имати на уму, да има закључака и да се у закључивању могу поткрасти грешке. Овде ћемо да пређемо преко свих оних болешљивих појава и увећемо у обзир само оно, што се обично свакодневно догађа при потпуно нормалним чулима и нормалном духу. Кад једном видимо, како у опште чулима опажамо, па за тим долазимо до представе предмета, уверићемо се, да ми у врло ретким случајевима испитујемо неки предмет по свима оним обележјама, којима се он одликује као оно, за што га означавамо. Нај-

бољи нам је за то пример читање. Кад читамо, ми не сречемо сваку поједину реч, већ опажамо целокупну слику речи; ми сречемо тек онда, кад видимо неку реч на страном језику са саставом слогова, који је нама сасвим непознат. Отуда долази, да више пута не опажамо мале штампарске грешке, на име у дужим речима, само ако се грешком битно не квари целокупна слика речи. Тако је исто и са вештим свирачем на клавиру, који такође уочава (на име при акордима) само целокупну слику нота, не загледајући се тачно у поједине нотне тачке. То најбоље видимо код играча карата или домина, где играч не броји поједине поане, већ по више или мање вешто групираној слици закључује, да пред собом има седмицу или деветку. Да те слике нису распоређене типички, већ да су поани поразмештани различито и раптркано, морао би играч да броји бар при свакој већој карти (7, 8, 9, 10). (Наставиће се).

НАЗА

Борисав Станковић

(СВРШЕТАК)

Ех, али једне ране јесени, кад поче лишће да жути, да се магла рано спушта, да земља мирише на зрело и влажно, код Софке нестале оне њене танке половине, кукови јој изиђоше, раширише се. Лице јој дође широко, меснато а очи, црне, светле, утонуше мало и око њих се начини тамно-жут колут.

Наза није ништа видела. Осећала је неку језу, трзала се од свачега, било јој често, често студено, али је мислила да је то од јесени и од зиме која већ наступа и осећала се да долази. Само, у вече, пошто би сви легли, Софка горе, код газде задржавала се дужи, и кад би сишла, била је тако уморна, суетала. Чим би дошла, одмах би се пружила, сва јој снага горела, а очи би јој гледале или само у ватри на огњишту или више ње, на зиду.

Чим дође, она се спусти, баца свећњак:

- Ох, наво! И осећала како јој сво месо игра, трепери.
- Уморна си? Питала би је Наза сва преплашена.
- Не!
- Болесна?
- Не.
- Па шта? Пита Наза, а већ јој ноге охладиле.
- Ох, не знам!

Или неки пут је тако бесна, одурна, мајку неће ни да види. Тера је. Грди: што је родила? А опет неки пут плаче, умиљава се око ње, грли је. Наза није знала шта да ради. Умрла од страха. Ноге јој се отсекле. Једва се вуче. Иде гледарицама, баје, посипа је неким водама и травама. Ништа, Софка таква. Још гора. А јесен у велико. Почела берба. Аргати, слуге, пуна кућа. И газдарица сад не иде тако често. Већ, шта више, чудно гледа Софку и не даје јој више да газди распрема постељу, да га сама служи, посипа. А Наза да излуди. Не верује. А опет? Ноћу, код своје куће тргне се из сна, уплаши, дигне и пође газди. Спотиче се, све трчи. Патролције је питају. Она одговара:

— На подранку, синко, на подранку!

Дође до капије, гледа, вири кроз кључаницу. Ништа. Све мирно. Двориште каљаво. Црне се купови кукуруза. Из соба, кроз прозор, једва пробија светлост кандила. Лупа. Отворе јој слуге гунђајући. Она се увуче. Дође до кукуруза, почне да га љушти. А тек поноћ. Она целе ноћи седи, љушти. А ноћ студена, мокра. Из земље бије влага. Она седи, љушти и једва дочека зору, дан, да види Софку, а кад је види она опет побегне. И од газде је бежала. Чим чује његов кашаљ, корак, глас, а чудо да је познавала, одмах би бежала и крила се од газде. Душа да јој изиђе од страха, а опет није веровала. Док, једне мочарне, мрачне ноће, тек што је мрак пао а мислио би човек да никад није било дана, тако је било тамно и пусто. Наза је седела кући, крај огњишта. Седела је згурена и уморна од мисли, страха. Као да није била будна. Час јој долазио покојни муж, час мати, отац. Сви мртви. Врата се отворише и на њих уђе с бошчом испод пазуха — Софка!

— „А?“ крикну Наза и љиши.

*) Упореди Dr. J. Hoppe „Erklärung der Sinnestäuschungen“, Würzburg 1888. — Dr. A. Mayer „Die Sinnestäuschung u. s. w.“ Wien 1869 — Dr. S. Stricker „Studien über die Association der Vorstellungen“, Wien 1883. — Dr. Leubuscher „Entstehung von Sinnestäuschungen. Berlin 1882. —

Све је било свршено.

— „Нано, умрех ти!“ шану болно Софка.

— „Терко! Кучко! Кучко, ћерко!“

Па је дохвати бесно за косе, притисну јој главу о зид и поче да је удара. Целу ноћ је била, тукла, вукла по соби, ударала, била, љубила, и опет била, и опет љубила, плакала!

А Софка се није мрднула, није отимала само је уздисала:

— „Ох!“ А тај узвик ко зна, да ли је било олакшање бола, или само бол, ударац.

Наза је опет била, вукла за косе, тукла, тукла док Софка није обамрла. Наза се нагнула, слушала да ли дише. Дише! Опет тукла, била, а није могла да је убије. Тврда душа човечија!

Било то у пролет. Кад дрвеће почело да пуца, башта да мирише, земља да је топла. Њена газдарица отишла у бању, а газда је, у вече, пошто сви легли, звао да му опере ноге. Софка донела „легењ“ свеже воде и почела да му пере ноге. Из газдина кревета била нека миришљива јара, он је поче да шошољи, дирка. Ноћ је била тако топла и његове ноге тако беле, беле...

Ето, тако је то било!

Па и сама Наза, није од тада знала, шта је било. Није знала ни шта је радила, ни где је ишла. Ни како је час била Софку, па после, пошто је затвори, да нико не уђе и не види је, ишла, бежала на крај вароши, у „дубоку долину“ тамо седела, плакала, чупала косе, ударала се камењем да би „цркла“. А оно на против, никад до тад није била тако здрава. Није јела није пила, а трчала би целог дана и у вече, ноћу, сан је не хвата, ноге бар да јој задрхте, заболе. Ништа. Била је здрава као камен.

Чак, сви су се чудили и крстили, опет је долазила код газда Арсе и слушала. Управо нико јој није давао да слуша али она је сама посао узимала. Само, опет, једнако је бежала од газде, да га не види, не чује. А и он као да се склањао ње. Сви су се у кући склањали ње. И газдарица се од ње склањала. Никад јој ништа није рекла, заповедила. И, кад би целу кућу однела, нико јој ништа не би рекао. А Наза се је целог дана тако вукла, ишла, само сад више грбава, никог не гледајући, или плашљиво, бојећи се од свакога. Ну, на једном месту није могла да седне. Седи, седи, па ћипи, одјурн кући, падне на Софку.

— „Кучко ћерко!“ И, зубима почне да је кида, бије, удара.

А Софка, сва подбухла, у модрицама, пуна влаге од земље на коју је лежала (Наза није јој дала ни асуре) рекла би болно, благодарно:

— Удри мајке, удри!

Наза се тргне. Одјурн опет. Иде, иде, гаца, спотиче се. Питају је:

— Назо, шта ти ради Софка.

Она уплашено, бежећи одговора:

— Волна, болна.

— Од чега Назо?

— Од „небитнице!“

Па јури по селима, код гледарица, воденичара и врачара доноси траве, лекове, посипа је. Софка пије. Ништа. Дете живо. Већ мрда. Почело већ и млеко да тече од Софке. А и зима иде. Дошле кише, благо, магла. Довлаче се товари дрва, отправљају кровови, сече пастрма, сипа вино, а Наза само гаца, иде. Већ и шампију почела да заборавља. Кошуља јој сва жута, црна, Бог зна кад се је преобукла. Сва обелела. Избиле оне мемљиве, пеге по лицу јој. Она иде. А незна где иде. Све употребила. Ништа не помогло. Дете живо, мрда. У сну га Наза чује где пишти. Једве ноћи. Киша ево већ пет дана како сипа, шушти. Али те ноћи највише. Ништа се није видело, чуло. Само је киша у млазевима шуштала, текла, цурила кроз кров и правила баре по кући. Софка је непомично лежала. Врата се отворише и Наза, сва покисла, улепљеним оделом око себе гурала је два велика мокра, блатњава камена. Киша ју је сву обливала, цурила од ње, лепила се, она је гурала, стењала. Били велики камени. Једва муком један пребаци преко прага. Поче други, и падајући, клизајући се од блата и ударајући коленима о праг, угура и њега, шапућући:

— Боже, и ти право не судиш!

И брзо, спотичући се, узне једну даску. Дође до Софке, узне за ногу и поче по каљавој соби да је вуче прагу, вратима.

— Нано, умрех ти!

— Липчи!

И, испружи је. На трбуху мету јој даску, затим онај један велики, каљави камен.

— Нано! Поче да стење Софка. — Нисам ја крива. Он, газда, он ме изеде.

— Пси ће њега! И онај други камен поче да јој меће. Метну и њега.

Софка умуче. Наза јој се најже трбуху. Ослушну. Дете још мрда. Живо. Ох! И Наза, поврх она два камена, попе се и она, седе на њима, згрчи се, рукама обгрли колена. И, наслонивши браду на колена, онако покисла, згрчена, гледала је у ноћ, кишу што је једнако сипала. А сем кише, друго као да ништа није било. Ни неба није било, ни ваздуха није било, већ као да се све претворило у ту кишу која је одозго ишла, текла. Изгледало је, да ће се земља растопити од ње. А Наза је испод себе, кроз она два камена, осећала како у трбуху Софкином још дете мрда. Али то није било дете. Мрдала је Софка последњи пут, самртно. А Наза је једнако седела, јаче стискала, чекала да дете више не мрда! — — — — —

Закопала Софку. Опет ишла код газде, тамо седела, слушала, они је опет хранили. Газда опет узимао од својих чивчија девојке за слушкиње. Опет оне биле као Софка, исто тако лепе, исто се богато носиле. Газдарица опет ишла по врачарама да реди мушко, наследника. А слушкиње опет газди спремале постељу, и у вече, ноћу опет му прале ноге, а ноге му биле беле, беле! Све исто. И Наза иста. Неки пут се и смејала. Само, што је често ноћу остајала на Софкином гробу, мислили су да је мало луда. Зато нико је није ни дирао. Долазила кад је хтела, ишла куда је хтела и молила — не Бога, већ саму себе да још живи, да дочека...

И дочекала је. Газду, кад је претакао у подрумима вино, ударила капља. Умро. Пратња била сјајна. Сва варош. Сви свештеници. И чираци, рипиде. Чак и деца из школе била. Носили га дуго, дуго кроз варош, поред сваког његовог имања: дућана, механе. И једва га у ноћ оставили на гробљу. Зато клисар није могао добро да га укопа, и зато је Наза могла сама да му гроб открије, да избаци земљу, мртвога из сандука да га извади и да га да псима... али клисарица наишла, — и ево Назе сад код мене, у затвору.

Д Е Н И С

Guy de Maupassant

I.

Господин Марамбо отвори писмо које му предаде Денис, слуга његов, и осмехну се.

Денис који је већ двадесет година у тој кући, омален човек, дежмекаст и веселе нарави, кога у целом крају сматрају као узор момка, запита:

— Господин је задовољан, господин је примио лепу новост?

Г. Марамбо не беше богат. Стари сеоски апотекар, бећар, живео је од малог прихода, с муком стеченог продајући сељацима лекарије. Он одговори:

— Да, момче. Отац Малоа узмиче пред парницом којом му претим; сутра ћу примити свој новац. Пет хиљада динара нису мачији кашаљ у каси старог момка.

И г. Марамбо трљаше руке. Беше то човек по карактеру предао се бојкој вољи, пре тужан, него весело, неспособан за подужи напор, небрижљив у својим пословима.

Могао би извесно постати имућнији користећи се смрћу сабраће намештене по важним центрима, еда да оде да заузме њихово место и задобије њихове муштерије. Али га чама због сеобе, и помисао на све кораке које му је ваљало предузети непрестано задржаваху; и он се задовољаваше кад би рекао после два дана размишљања:

— Стига! то ће бити идући пут. Нећу ништа изгубити чекајући. Наћи ћу можда боље.

Денис, напротив, гураше свог господара у подужења. Карактера врло предузимљива, понављаше без престанка:

— Ох! ја, када бих имао основни капитал, ја бих покушао срећу. Само хиљаду динара, и предузео бих за себе радњу.

Г. Марамбо се насмеја не одговоривши му и изиђе у свој вртић, где се шеташе, с рукама на леђима, сањарећи.

Денис је, целога дана, певао, као човек у радости, припеве и напеве из тога краја. Показа шта више необичну вредноћу, јер очисти прозоре целе куће, живо бришући стакло, чудећи се пуном гласу својих куплета.

Г. Марамбо, зачуђен његовом ревношћу, рече му после више припева, смећећи се:

— Ако радиш као ово сад, момче, нећеш имати шта сутра чинити.

Сутрадан, око девет часова изјутра, даде писмоноша Денису четири писма за његовог господара, између њих једно врло тешко. Г. Марамбо се одмах затвори у своју собу до после подне. Тада повери своме слуги четири завоја за пошту. Један од њих беше адресован г. Малоу, беше то без сумње признаница о пријему новца.

Денис не постави питања своме господару; постаде тако тужан и туробан, као што беше весео у очи тога дана.

Приспе ноћ. Г. Марамбо леже у своје обично време и заспа.

Пробуди га необична лупа. Седе у својој постели и слуша. А врата се нагло отворише, и Денис се појави на прагу, држећи у једној руци свећу, нож кухињски у другој, с крупним и убезекнутим очима, зрченим уснама и образима као у људи које потреса силно узбуђење, и тако блед да је лично на вампира.

Г. Марамбо, пренеражен, помисли да је постао сомнабулист, и устаде еда истрчи преда њ, када слуга пухну свећу устремивши се к постели. Господар пружи руке напред да прими удар који га обори на леђа, и гледаше да шчепа слугу за мишице, за кога је мислио да га је сада сустигло лудило, да би избегао брзе ударе које му он задаваше.

Он би ножем погођен први пут у раме, други пут у чело, трећи пут у прса. Брањаше се свом снагом, машући рукама у помрчини, бацајући се исто тако ногама и вичући:

— Денисе! Денисе! јеси ли ти луд, шта то радиш, Денисе?

Али овај, сав задуван, све се више распаљиваше, непрестано ударајући, одгуриван час стопалом, час песницом, и на novo прилазећи бесно. Г. Марамбо још два пута би рањен у ногу и једном у трбух. Ну, изненада, једна мисао му сину у глави и он нададе викати:

— Беше дакле, беше дакле, Денисе, ја нисам примио новац.

Човек стаде одмах: и његов господар слушахаше, у мраку, његово зајапурено дисање.

Г. Марамбо одмах настави:

— Нисам ништа добио. Г. Малоа порече, водиће се парница; ето зашто си носио писма на пошту. Читај боље писма која су на мом секретару.*)

И, последњим напором, дохвати жижике са свог ноћног стола и запали свећу.

Беше сав у крви. Врели млазеви беху попрскали зид. Чаршави, завесе, беше све црвено. Денис, крвав такође од главе до пете, стајаше на сред собе.

Кад то виде, г. Марамбо помисли да је мртав, и изгуби свест.

Просвести се у прозорје. Прође неко време пре но што ће се прибрати, разумети, сетити. Али му се наједаред поврати успомена на атентат и његове ране, и неки страшни страх обузе га, да затвори очи ништа даље не видећи. После неколико минута његова се плашња утиша, и он поче размишљати.

Ране не беху смртне, он дакле могаше оздравити. Осећахаше се слаб, врло слаб, али без јаких болова, ма да на разним тачкама тела осећахаше неко приметно мучење, као штапање. Осећахаше се и хладан, и сав мокар, и стиснут, као увијен, у завојима. Помисли да га влага долажаше од истекле крви; и језа од очаја га потресаше при помисли на ту црвену течност изишду из његових вена и којом му постела беше поливена. Бунила га је и сама помисао да ће поново видети тај страховити приказ, и он с усиљавањем држаше своје очи затворене као да се оне шћаху отворити упркос њему.

Шта је било са Денисом? Он је побегао, вероватно?

Но шта да ради, сада, он, Марамбо? Устати? звати за

помоћ? А, када би он учинио само један покрет, његове би се ране без икакве сумње наново отвориле; и он би пао мртав с нестанком крви у себи.

На једаред, он чу где се отварају врата од његове собе. Његово срце готово престаде куцати. Беше то Денис који, извесно, долажаше да с њим сврши. Заустави дисање да би убица помислио да је дело сасвим готово, свршено.

Осети да се његов покривач подиже, затим да му се пиша трбух. Жив бол, близу бедра, учини да задрхта. Праху га сада свежом водом, сасвим полако. Дакле злочин је откривен, и негују га, спасавају га. Нека дивља радост га обузе; али, с остатком мудрости, он не хтеде показати да се освестио, и назре на једно око, једно само, са највећом обазривошћу.

Познаде Дениса где стоји близу њега, главом Дениса! Милосрђе! Нагло затвори око.

Денис! Шта чињаше он тада? Шта шћаше он? Какву страшну намеру он још хранише?

Шти ли то чињаше? Но он га је прао да би уништио трагове! И он ће га сада закопати у врту, десет стопа под земљом, да га не би пронашли! Или можда у подруму, испод бутела изредна вина!

И г. Марамбо поче тако јако дрхтати да му сви удови бйјаху.

Говораше у себи: „Пропао сам, пропао!“ И очајнички стезаше трепавице да не види како ће доћи последњи удар ножа. Не доби га. Денис га, сада, подизаше и превијаше. Затим поче пажљиво превијати рану на нози, као што беше научио кад му господар беше апотекар.

Никакво премишљање не беше више могуће за човека од заната: његов слуга, пошто га хтеде убити, покушаваше да га спасе.

Тада му г. Марамбо, гласом самртничким, даде овај критични савет.

— Изврши испирање и превијање с водом разблаженом сапунастим коалтаром!

— То и чиним, господине.

Г. Марамбо отвори оба ока.

Нема више ни трага од крви ни на постели, ни по соби, ни на убици. Рањеник беше положен на потпуно-белом чаршаву. Обојица се погледаше.

Најзад, г. Марамбо рече тихо:

— Ти си учинио велики злочин.

Денис одговори:

— Ја сам на путу да га загладим, господине. Ако ме не одате, служићу вас верно као и пређе.

Не беше тренутак учинити свога слугу незадовољним. Г. Марамбо, затварајући поново очи, јасно изрече:

— Кунем ти се да те нећу одати.

II.

Денис спасе свога господара. Проведе ноћи и дане без сна, не остави никако собу болесникову, спрема му лекарије, тејове, напитке, пробајући му пулс, рачунајући најбрижљивије пулсације, рукујући тиме с умешношћу каква болничара и синовљом преданошћу.

— Ну, господине, како вам је?

Г. Марамбо би одговорио slabим гласом:

— Мало боље, момче, захваљујем ти.

И кад би се, ноћу, рањеник пробудио, он би често видео свога чувара где седи у својој фотељи и брише сузе ћутећи.

Никада стари апотекар не беше тако негован, тако мазан, никада му се није тако ласкало. Он беше одмах у почетку рекао:

— Чим будем излечен, скинућу с врата овог ниткова.

Почињаше оздрављати и приспеваше из дана у дан тренутак када ће се одвојити од свога крвника. Мишљаше да нико не би имао према њему толико обзира и пажње, колико налажаше код овог слуге из страха; и он га предупреди тиме што беше поверио бележнику тестаменат, којим га одаваше власти ако би га задесила каква нова несрећа.

Ова обазривост му изгледаше да му у будућности јемчи за сваки нови атентат; и он се гада питахаше да ли шта више не би било паметније задржати код себе тог човека, еда би га пажљиво надгледао.

*) Књига са образцима за писма.

Као некада, када се устезаше да добије какву важнију апотеку, он се не могаде ни на шта решити.

— Има времена, рекао би.

Денис продужи показивати се слуга коме нема равна. Г. Марамбо се излечи. Он га задржа.

Но, једнога јутра, кад свршаваше с доручком, он чу наједаред велику грају у кухињу. Отрча тамо, Денис се отимаше, шчепан од два жандарма. Каплар записиваше озбиљно белешке у свој записник.

Чим спази свога господара, слуга стаде јецати, вичући:

— Ви сте ме одали, господине; то није лепо, после вашег обећања. Не одржавате реч, господине Марамбо; то није лепо, то није лепо...

Г. Марамбо, упропашћен и ожалашћен што се на њ подзрева, подиже руку:

Кунем ти се пред Богом, момче, да те нисам одао. Не знам апсолутно како су господа жандарми могли сазнати за покушај убиства против мене.

Каплар покочи:

— Ви велите да вас је он хтео убити, господине Марамбо?

Апотекар, престрављен, одговори:

— Но, да... Али га ја нисам тужио... Нисам ништа казао...

Кунем се да нисам ништа казао... Од то доба он ме је врло добро служио...

Каплар каза строгим нагласом:

— Бележим ваш исказ. Власт ће узети у оцену нови мотив за који није знала, господине Марамбо. Заповеђено ми је да затворим вашег слугу за крађу две пловке које је он на недопуштен начин придигао г. Духамелу, за које он има сведоке. Извините, господине Марамбо. Поднећу извештај о вашој изјави.

И, окренувши се к својим људима, командова:

— Напред!

Два жандарма одвукоше Дениса.

III.

Адвокат доказиваше лудило, наглавајући оба преступа један на други да би поткрепио своје разлоге. Беше јасно доказао да крађа две пловке проистиче из истог душевног стања као и осам удара ножем на личност Марамбову. Анализирао је до крајности све фазе тога пролазног стања душевне болести, која би, без икакве сумње, попустила при лечењу неколико месеци у којој изврсној болници. Говорио је о продуженој преданости тога часнога слуге, несравњеној нези којом је окруживао свога господара, кога је рано у наступу.

Дирнут до срца том успоменом, г. Марамбоу потекосе сузе.

Адвокат то примети, рашири мишице широким гестом, ширећи дуге црне рукаве као крила слепога миша. И, дршћућим гласом, повика:

— Погледајте, погледајте, погледајте, господо судије, погледајте сузе. Шта ја имам сада да кажем за свога клиента? Какве беседе, каква доказа, каква разлога вреде те сузе његова господара! Оне говоре више него ја, више него закон; оне вичу: „Опроштај за безумника једнога часка!“ Оне преклињу молећи, оне праштају, оне благосиљају!“

Ућута и седе.

Председник, обрнувши се тада к Марамбоу чија сведоџба беше изврсна за његовог слугу, запита га:

— Али најзад, господине, допуштајући чак да сте ви тог човека сматрали као ђакнута, то не објашњава што сте га задржали. Он после није био мање опасан.

— Шта ћете, господине председниче, тако је тешко наћи слугу у времену у ком живимо... Никада нисам наишао на бољег...

Денис би ослобођен и смештен, о трошку свога господара, у један дом за умоболне. J.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

67

— Е, ја вас нарочито молим да останете овде, с нама, и не остављајте ме сама с овом... девојком. Ствар је ништав-

на, а исплешће Бог зна шта. Ја нећу да Раскољников тамо саопшти... Разумете ли, о чему говорим?

— А, разумем, разумем! одједном се досети Лебезјатњиков. — Јест, имате право... Оно, по мом личном мишљењу, ви далеко идете с вашим бојазни, али... ипак ви имате право. Изволите, ја ћу остати. Стајаћу овде код прозора и нећу вам сметати... Ја мислим, ви имате право...

Петар Петровић се врати на диван, седне према Соњи, пажљиво је погледа, па намах узме необично солидан па чак у неколико и строг изглед: „Велим, госпо, ни ти немој бог зна шта замишљати.“ Соња се потпуно збунила.

— Прво, молим вас, Софија Семјоновна оправдајте ме код ваше мамице... тако беше, чини ми се! Вама је Катарина Ивановна уместо матере? отпочне Петар Петровић врло солидно, али, у осталом, доста пријатно.

Очевидно има најпријатељскијих намера.

— Тако је, тако; у место матере, журно и страшљиво одговори Соња.

— Еле, онда тако, оправдајте ме пред њоме, што сам околностима зависним, приморан, да изостанем и да не будем код вас на блинима... то јест на помену, мимо драгог позива мамице ваше.

— Тако... казаћу... одмах.

Соњечка хитно скочи са столице.

— Још то није све, заустави се Петар Петровић осмехнувши се на њену простоту и незнање пристојности, — ви мене мало познајете, драга Софија Семјоновна, ако сте помислили да бих ја ради тог незнатног узрока, који се само мене тиче, узнемиривао лично вас, и к себи звао такву особу као што сте ви. Моје су намере друге.

Соња брзо седе. Плаве и шарене хартије неподигнуте са стола опет јој заиграше испред очију, али она брзо окрену лице и упре поглед у Петра Петровића; њој се одједном учини страшно неучтиво гледати, особито она да гледа, туђе новце. Она заустави поглед на златни лорњет Петра Петровића, који он придржаваше у левој руци, а у исто доба и на велики, масиван, необично леп са жутим каменом прстен, које беше на великом прсту те руке; али на једном скрете поглед и с њега, па не знајући шта ће, сврши тим, што се заустави опет право очи у очи Петру Петровићу. Поћутавши још солидније него пре он продужи:

— Случајно сам јуче, мимогред, проговорио реч-две с несрећном Катарином Ивановном. Две речи на доста да сазнам да се она налази у стању — противприродном, — ако се само тако може изразити...

— Да... јест, у противприродном, хитајући потврђује Соња.

— Или простије и разумљивије рећи ћу — у болесном.

— Да... простије и разум... да... болесна је.

— Тако. И онда, из осећања хуманости, и-и-и, тако рећи, саучешћа, ја бих желео да будем нечим од користи, јер видим унапред њену неизбежиу несрећну судбину. Чини ми се да сва та несрећна породица за сад само од вас једине и зависи.

— Допустите запитати, одједном устане Соња, — шта сте ви њој изволели говорити јуче о могућности издржања? Јер она ми је још јуче говорила како сте се ви заузели да јој пензију израдите. Је ли то истина?

— Ни најмање, чак је у неком смислу немогућност. Ја сам тек само наговестио о привременој припомоћи удовици умрлога активног чиновника, — само ако би протекције било. — али, изгледа, покојни ваш отац не само да није потребно време одслужио, него, у потоње доба, чак није никако ни служио. Речју, наде би и могло бити, али врло ефемерне; према томе, у суштини, никаква права на припомоћ, у овом случају, не постоје, него напротив још... Док она је већ и пензију замишљала, хе-хе-хе! Весела госпођа.

— Да, пензију... Пошто, она је лаковерна и добротна и са доброте свакоме верује и... и... и... њен је ум такав... Да... и опростите, рече Соња па опет устане да иде.

— Молим, нисте још чули све.

— Да, нисам, промрмља Соња.

— Па онда седите.

Соња се страшно збуни, и седе опет, по трећи пут.

— Како видим њено тако стање, њу с оном несрећном дечицом, то бих желео, — као што сам већ и казао — да јој помогнем, колико могаднем, то јест што се каже толико, ко-

лико се може, према снази, више не. Могла би се, на пример, удесити уплата у њену корист, или, тако рећи, лутрија... или ма шта налик на то, — као што то увек у таквим случајевима раде ближњи, па макар и даљни, али уопште они, који желе људима помоћи. Ето, то сам желео да вам саопштим. Било би могућно.

— Да, лепо је... Бог вам за то...

Соња протрпа, с укоченом пажљивошћу гледећи у Петра Петровића.

— Немогућно је, али, то ћемо ми после... то јест, могло би се почети и данас. Довече ћемо се видети, договорити, и тако рећи положити основ. Увратите овамо к мени, тако у седам часова. И Андрија Семјонович, надам се, узме учешћа у послу... Али.. има сад ту једна околност, коју треба претходно и добро утвудити. Због тога сам вас баш и узнемиривао, Софија Семјоновна, овим мојим позивом. Ма име, ја мислим, да новце не треба, а и опасно је давати у руке самој Катарици Ивановној; томе је доказ баш овај данашњи парастос. Нема се, тако рећи, корица хлеба за сутра, ни... па шта, ни обуће, ничега, а — купује се данас рум јамајка, па, чини ми се, чак и мадера вино, и-и-и... кафа. Видео сам, мимогред, пролазећи. А сутра ће се опет све на вас да свали, до последњег залогоја хлеба, све ви да набавите; то је већ глупо, што се ради. С тога и та уплата, по мом лично мишљењу, мора се удесити тако, да несрећна удовица тако рећи и не зна за новце, него да знате само ни, на пример. Јесам ли тако рекао?

— Ја не знам... То је само данас она... по један пут у животу... баш је веома зажелела да учини помен, да укаже част, поштовање и сећање... а врло је умна и паметна. Али, уосталом како је ваша воља, а ја ћу бити веома, веома... они ће вам сви бити... и вас Бог... и оне сироте...

Соња не доврши, него заплака.

— Тако. Но, онда имајте на уму; а сад да будете добри да примите, за вашу помајку за први мах, могућну суму од мене лично. Врло и врло желим да се моје име за ово не спомиње. Ево... имам, тако рећи, брига и сам, више нисам у стању...

Петар Петровић пружи Соњи папирни новац од десет рубаља, брижљиво га развивши. Соња прими, букну, скочи, промрмља нешто и брзо се стане поздрављати. Петар Петровић је свечано отпрати до врата. Оца искочи, напоследку, из собе, сва узбуђена и намучена, и у необичној забуди врати се Катарици Ивановној.

Док је та сцена трајала Андреја Семјонович или стајаше код прозора, или ходаше по соби, нерад прекинути разговор; а кад Соња оде он приђе очас Петру Петровићу и свечано му пружи руку:

— Све сам чуо и све сам видео, рече, нарочито наглашујући последњу реч. — То је племенито, хтедох рећи, хумано! Ви сте желели да избегнете њихову захвалност, а ја сам видео све! И ма да, признајем вам, ја не могу да симпатишем, из начела, делимичном добротинству, јер оно не само што зло не искорењује радикално, него га још више потхрањује, ипак, не могу да не кажем, да сам на ваш поступак гледао са задовољством, — да, да, мени се то допада.

— Е, којешта, то није ништа! мрмља Петар Петровић нешто узбуђен и некако загледајући се у Лебезјатњикова.

— Не, није то ситница! Човек, огорчен, озловољен, као ви јучерашњим случајем, а у исто доба способан да мисли на туђу несрећу, — такав човек... премда својим поступцима чини социјалну погрешку, — ипак је... достојан поштовања! Ја чак то нисам од вас, Петре Петровићу, ни очекивао, тим пре, што је по вашим појмовима, о! још како вам сметају ваши појмови! Како вас узбуђује, на пример, та јучерашња недаћа, узвикује добри Андреја Семјонович, осећајући опет појачано осећање према Петру Петровићу. — И на што, нашто је вама баш тај брак, тај законити брак, племенити, драги Петре Петровићу? Нашто вам баш та законитост у браку? Па, ако хоћете, удрите ме, али мени је мило што је нисте узели, што сте ви слободни, што ви нисте још сасвим пропали за човечанство, за... видите ли: ја се исказах!

— На то, и по томе, што ја нећу рогове да носим у вашем грађанском браку, и што нећу туђу децу да одгајам, ето нашто и зашто ми се законити брак свиђа, да би штогод одговорио рече Лужин.

Беше заузет нечим особитим и замишљен.

— Деца? Ви се дотакосте и деце? прену Андреја Семјонович као убојни коњ кад чује ратну трубу. — Деца су социјално питање, и то питање од првог значаја, пристајем и ја на то: али ће се питање о деци решити друкчије. Неколики чак сасвим одричу децу, као сваку напомену на породицу. Ми ћемо о деци разговарати доцније, а сад останимо при роговима! Признајем вам, то је моја слабост. То је лош, гусарски, Пушкинов израз, чак и незамислив у будућем лексикону. А и шта су то рогови? О, каква заблуда! какви рогови? Зашто рогови?... Каква бесмислица! Тек штогод! Напротив, баш у грађанском браку их неће ни бити! Рогови су само природна последица сваког законитог брака, тако рећи, направљење брака, протест, тако, да у том смислу они чак нису ни мало понижење... Ако бих ја икада, — узмимо ту немогућност — био у закониту браку, то ћу се ја и радовати тим вашим извиканим и проклетим роговима; тада ћу рећи својој жени: „друже мој, досад само сам те волео, а одсад пак поштујем те, стога, што си знала протестовати!“ Ви се смејете! То је с тога што ви немате снаге да се ослободите предрасуда! Врага, ја тек разумем, у чему је управо непријатност, када се наливају људи у закониту браку; али, та то је само нисконост која долази иза ниског факта, где су и једно и друго понижени. А када се рогови отворено међу, као у грађанском браку, тада већ они и не постоје, не могу се ни замислити, чак и губе значење рогова. Напротив, жена ће вам да докаже само то, како вас она цени и поштује, јер сматра да сте неспособни да се успротивите њеној срећи; и држаће вас за развијена, обавештена, просвећена толико, да јој се нећете светити због новог мужа. Врага, ја каткад маштам, кад би мене удале, фу! кад бих се ја оженио (свеједно, по грађанском или законитом браку), ја бих, чини ми се, сам довео жени љубавника, кад га она за дуго не би ни доводила. „Друже, рекао бих јој, ја те волим, али по врх тога желим још да ти мене цениш и поштујеш, — ево ти!“ Је ли тако, тако је, јесам ли тако рекао?

Петар Петровић се смејао слушајући га, али не особито забављен. Чак и слушао је мало. Он је одиста о нечем другом размишљао, па је напоследку, и Лебезјатњиков то опазио. Петар Петровић беше чак и узбуђен, трпо је руке, бивао замишљен. Свега се тога, после, Андрија Семјонович, сећао и присећао.

(Наставиће се)

ЧУДНОВАТИ ДОЖИВЉАЈ

СКИЦА

Марка Твена

(НАСТАВАК)

Преко дана одиграваху се догађаји нешто брже. Виклов је опет писао једно писмо; Стерн га је потајно пратио до штале, и дочепао писмо, чим се Виклов од ње удалио. За тим је изашао из штале и пошао у извесном одстојању за малим шпијуном, а за Стерном одмах ишао је један детектив у униформи, јер смо сматрали за потребно, да имамо при руци законску помоћ на случај потребе. Виклов оде железничкој станици, и чекаше тамо, док није дошао воз из Њу-Јорка, за тим скочи, стално мотраше на гомилу путника, који излажаху из кола. Један постарији човек са зеленим наочарима и штапом догегуца до њега, стаде близу њега и посматраше Виклова пажљиво. У тај мах испале Виклов, тутну човеку неку хартију у руку, и одскакута одмах за тим и брзо га нестале у маси. Али у истом тренутку зграби Стерн хартију, и журећи се напред добаци детективу: „идите за овим старим господином. Немојте га губити из вида.“ За тим се прогура кроз светину и потрча право тврђави.

Ми смо седели у соби, закључавши врата, и стражи пред њима наредисмо, да никога унутра не пушта.

Прво отворисмо писмо узето из штале. У њему писаше: „Света Алијанција. Нађох у обичном топу заповести од мајстора, које су ту последње ноћи биле остављене, и које потираху раније инструкције од потчињеног издате. Оставио сам у топу уобичајени знак, да су заповести дошле у одређене руке.“

Већ ме прекиде: „Зар није деран под сталном присмотром?“

Ја потврдох ово питање; од како смо последње писмо ухватили, строго је пажено на њ.

„Како је онда могао нешто у топ метнути или из њега извадити, а да га при том не ухвате?“

„Одиста, то ми је сасвим непојмљиво“, одговорих.

„И мени је то тешко појмити“, рече Веб. „Може само тако бити, ако међ стражарима има завереника. Без споразума са њима ма на који начин ствар се није могла извести.“

Ја позвах Рејбурна и наредих му да прегледа батерије, па да јави шта буде нашао. За тим продужисмо читање писма.

„Нове заповести гласе одлучно и захтевају, да М. М. М. М треба сутра у три сата у јутру Ф. Ф. Ф. Ф. да буду. Две стотине доћи ће у малим одељењима железницом и другим путем с разних места, и у одређено време скупили се на одређеном месту. Ја ћу дати знакове, успех је несумњиво сигуран, ма да се нешто мора приметити, јер су страже удвојене и команданти ноћу често обилазе тврђаву. W. W. долази данас с југа, и добиће тајну заповест — на други начин. Ви сви шест морате бити у 166 тачно у два сата по подне. Тамо ћете наћи В. В., који ће вам дати тачне инструкције. Лозинка је иста, као и последњи пут, само обрнуто: први слог на крају а последњи први. Remember XXXX. Немојте то заборавити. Будите расположени; пре но што опет сване, ви ћете бити јунаци. Ваша је судбина утврђена: оставићете у историји неизгладљив спомен. Амин.“

„Гром и пакао!“ викну Веб. „Као што видим ми стојимо на вулкану.“

Ја мишљах, да то сада није у питању, али ствар је почела да бива врло озбиљна, јер: „једно очајно предузеће предстоји нам, то је јасно. Данашња је ноћ за то одређена, и то је јасно. Али права суштина предузећа, мислим начин извршења, скрива се под тачком од неколико М. и Ф.; ипак даје се извести закључак, да се тиче ненадног напада и заузећа тврђаве. С тога морамо брзо и оштро поступати. Ја мислим, да нам неће много користити, ако овога Виклова још дуже држимо под тајном присмотром. Ми морамо што је могућно брже дознати, где се „166“ налази, тако да у два сата после подне нападнемо тамо чету, а за то је без сумње најпростије средство, да изнудимо саопштења од дечка. Али пре свега, пре но што ма какав важан корак предузмемо, морамо ствар представити војном министарству и молити за овлашћење.“

Састависмо телеграм у шифрама и посласмо.

Завршисмо говор о овом писму, и отворисмо оно, што је одузето од хромог господина. У њему не беше ничега сем неколико парчета празне хартије. То је била грозна сметња нашој силној жудњи и радозналости. За један тренутак осећасмо се тако утучени и два пут више будалести. Али само за један тренутак! Јер одмах за тим помислисмо наравно на тако звано „симпатично мастило“. Примакосмо хартију сасви к ватри и очекивасмо, да ће слова морати под утицајем ватре постати уочљива, али се ништа не показа сем неколико слабих црта, без икаквог значаја. Позвасмо и лекара и наложисмо му да употреби сва позната му средства, док не нађе право, па за тим да ми саопшти садржину писма, која се морала појавити на видик. Ова нас сметња много збуни, што нас је наравно врло узнемирило. Ми смо се поуздано надали, да из овога писма дознамо неколико најважнијих података о завери.

Сада дође наредник Рејбурн, и извуче из свог џепа двоструку узицу, око једне стопе дугачку, на којој беху три чвора. Он нам је показа и рече: „Ово сам извукао из једнога топа што је на оној страни до реке намештен. Наредио сам да се извуче муниција из свију топова и сам сам је прегледао; ову сам узицу једино нашао у једном топу.“

Дакле ова је узица била Винкољев „знак, којим се „мајстору“ јавља, да су његове заповести одиста примљене. Издадох заповести, да се сваки стражар, који је за последња двадесет и четири сата стражарио у близини овога топа, засебно одвоји, и да се нико с њима, без мога одобрења, не састаје.

Један телеграм добисмо од војног министарства. У њему стајаше:

„Суспендован Набеас корпус. *) Варош подвргните војном

*) Одредба у Уставу по којој се није смео ноћу претресати стан грађана.

суду. Предузмите потребна хапшења. Извештавајте непрестано министарство.“

Ми нисмо били лени. Наредих да се одмах ухвати хром господин, доведох га у тврђаву, ставих га под присмотру, и забраних свако општење са њим. Он испрва хтеде да виче али се убрзо окану.

За тим смо претресали, како је опажено да је Виклов неколицини нововрбованих војника нешто дотурио у руке. Чим се он измакао, ухватисмо и ове људе. Код свакога се налазило уско, кратко парче хартије, на коме оловком беше написано ово:

Орлов трећи лет
Remember XXXX
166

Према добивеним инструкцијама телеграфисах војном министарству у шифрама о досадашњем резултату истраге и описах означену карту. Сад ми се чинило, да је наша позиција довољно јака, да према Виклову скинемо маску; с тога послах по њега. Известих се и о писму, написаном „симпатичним мастилом“, и добих га опет натраг с извештајем, да се ни једним средством није могло прочитати, али да ће доктор пробати и друга, ако баш хоћу.

Дође Виклов. Поглед му беше нешто плашљив и збуњен, али ипак је изгледао довољно миран и прибран, и ако је што год слутио, то се бар није показивало у његовом изгледу и држању. Ја га пустих неколико тренутака да мирно стоји, за тим реко љубазно: „Зашто идеш, младићу, тако често, к старој штали?“

Он одговори просто и без збуњености; „То и ја управо не знам, господине команданте. Нема за то никаког особитог узрока, сем највише за то, што волим да будем сам и тамо се забављам.“

„Забављаш се тамо, је ли?“

„Да“, одговори дечко и погледа ме својим великим, благим очима с детињском зачуђеношћу. (Наставиће се).

НАЂЕН ЛЕШ

Начелник среза грочанског јавља да је 14 ов. м. код села Ритопека изабацила вода један леш човечији. Утопљенику је до 40 година; у води се налазио од прилике 7—10 дана; браде кратке, проседе, бркова смеђих, дугих, косе дуге скоро нешишане. Од одела има на себи капут од сиваве чоје, прелук, двоје панталоне, кошуљу од обичног платна са плавим дугмадима, на ногама ципеле, опасан обичним канапом. На лешу никаквих повреда, што је и лекарсим прегледом утврђено. Судећи по свему, ово је леш каквог раденика, лађара или аласа, који се случајно или намерно сам удавио. Ово се објављује ради сазнања идентичности утопљенога. Ко шта буде знао да каже, моли се да то достави дотичном ср. начелнику или Управи града Београда с позивом на Бр. 22019.

Т Р А Ж И С Е

Арсеније Анђелковић, учитељ у Берову, недавно се оженио овде у Београду и после осам дана од венчања оставио је младу и некуд отумарао. Ко шта о њему сазна моли се да достави Управи града Београда. Полицијске власти, ако га пронађу да извести исту Управу, с позивом на Бр. 21404.

П О Т Е Р А

Рака Павловић, — катуналац, скитнички циганин окривљен је код начелства окр. пиротског за крађу једног коња Благоју Илићу из Соко-Бање. Рака је средњег раста, црномањаст, на носу има белегу — засекотину. Од одела је имао капут и панталоне, на ногама чизме. Пошто је Рака отумарао, начелство окр. пиротског актом Бр. 7178 моли све полициске власти да га потраже и њему стражарно спроведу. Упр. града Београда 21142.

Ноћу, између 18 и 19 ов. м. а између 8 и 9 сати у вече четири непозната зликовца извршили су разбојништво над Милисавом Тирићем из Цернице срез темпшески; овога везали и изнудили му 790 дин. у банкама, 36 дин. у злату 10 дин. у никлу, 1 пушку острагушу, 1 револвер и 1 нож мали. Од Јована Мандића, калауза из Варварина, који се случајно десио на преноћишту код Милисава, узели 60 дин. у банкама. По извршеном разбојништву зликовци су отишли преко атара Бачинског и нашли у винограду Милана Веселиновића из Бачине који се налази близу села Избенице, у винограду био је Љубисав син Миланов, који је виноград чувао и кога кад су опазили да има код себе пушку, опале на њега два метка од којих један метак удари га у леђа и скроз пробије, тако да неће моћи остати жив. По казивању Љубисава и рањеног Милисава зликовци нису из оне околине, већ са стране. Од одела имали су на себи уске чакшире од сукна, антерије, — копоране сукнене, а на глави шешире; стари су 30—35 год. Од њих један има браду, а сви наоружани дугим пушкама и револверима. За овим зликовцима начелник округа моравског одмах је депешом № 12157. наредио потеру, а и овим путем моли све полиц. власти, да у својим домањима предузму потеру, коју да предводе чиновници, па да се сва сумњива места и шуме претресу, разбирајући за њих од пољака, чобана, и осталих, који по пољу станују и раде, те да се они похватају или сазна куда су одбегли.

Радомир, Раде Ортаковић, слуга Панте Милошевића, касапина из Паланке, пре месец дана покрао је свога газду Панту, и утекао некуд. Он је покрао газди кључеве од чекмецета, и из истог однео му новце, медаље и одличја, која је његов газда у рату добио; даље, овај Радомир довео је са собом Милеву жену једног грађанина ондашњег да с њоме ванбрачно живи.

Милева је однела са собом од ствари: један јорган, једну пољаву од три поле, вумену, три јастука штикована, два пешкира дугачка, један тепих и још друге ситније ствари. На себи је однела једно либаде, једну плаву аљину, једну ткану сукњу памучну, шара црвена. Радомир има 25 год., у лицу плав, бркови мали, коса црна, пун, дежмекаст, средњег раста. Од одела има на себи панталоне од шајака, капут од штофа, на глави носи шубару на ногама ципеле. Милева је висока, у лицу плава, крупна, нос јој је мали, на челу младеж, очију зелених. Начелник среза јасеничког, окр. смедеревског, актом Бр. 15139. моли све полиц. власти, да ово двоје побеглих потраже и нађене њему спроведу Убр. 12188.

Ноћу између 24 и 25 т. м. нестала су са наше Сретенију Трифуновићу из Рашице среза прокупачког, три коња а који су били припети конопцима у његовој ливади испод куће. Њихов је опис овакав: два су коња доратаста, матори по 4 год. један је од њих поткован турским ковом, а други непоткован; трећи је длаке беле — ђогатасте, матор 9 год. поткован турским ковом. Начелство окр. топличког актом Бр. 7372 моли све полициске власти да у своме кругу потраже допове па их на случај проналаска заједно са покрађом њему стражарно спроведу. Упр. града Београда Бр. 20612.)

Станко Арсић, земљ. из Руњковца, досељеник из Турске, 2. ов. м. побегао је из притвора среза јабланичког у коме је био за дело из § 203 казненог закона. Њему је од прилике 50 година, стаса омаленог, у лицу округло, очију жућкастих, косе проседе; са кратком проседом брадом, бркова проседих, без других знакова. Од одела имао је на себи кошуљу од простог платна, јелек од вуненог црвеног сукна — и чакшире половне од црног сукна, на глави црвени избељени фес; био је бос. Начелство окр. врањског актом Бр. 12572, моли све полициске власти да га у кругу своме потраже и њему стражарно упуте. Може се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 21441.

Ђорђе Антић, из Врандола, среза бело-паланачког, који је решењем првост. пиротског суда од 16. јануара 1898 год. № 431 стављен под поротни суд и у притвор због више опасних крађа побегао је из притвора среза белопаланачког још фебруара 1895 ноћу између 8 и 9. Оптуженом Ђорђу је 52 године, средњег је раста, плавих очију; дугих, танких и загацитих бркова, косе црне, без браде, бријао се. Од одела имао

је црну гуњу — цеку — јелек дугачак од белог сукна, чакшире од белог сукна, на глави црну шубару. По занимању је дунђерин, надничар. Иследни судија првост. суда пиротског, моли све полициске власти да Ђорђа у своме кругу потраже па нађеног њему стражарно упуте. Исти се може спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 21943.

Анка Лацковић, служавка из Крагујевца утекла је 16 ов. м. жељезничким возом из Крагујевца за Београд, пошто је извршила крађу једног женског сата златног са ланцем, Алекси Јовановићу там. келнеру. Начелство крагујевачко моли све власти да Анку потраже и нађену њему стражарно спроведу. Иста се може спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 21979.

Тома Радосављевић, Стојан — Рањел — Гавриловић и кћи његова **Драга**, скитачки цигани, који су решењем пиротског првостепеност. суда од 14 јуна 1893 год. № 3714 стављени под поротни суд и у притвор, прва двојица и у оков за дело крађе стоке, — а Стојан — Рањел — и за дело разбојништва, — ноћу између 6 и 7 јуна 1892 год. побегли су из притвора иследне власти среза лужничког. Томи је 29 година, омален црномањаст, очију великих а лица округлог, од одела има на себи чакшире од сивог сукна, на глави шајкачу. Рањелу — Стојану — је 47 година, средњег раста, црномањаст, над левим оком има зараслу рупу 1 см. дубине; од одела на себи има гуњче, чакшире од сивог сукна, на ногама опанке, а на глави шајкачу. Драги је 27 година, омалена; пуна; од одела имала је шарену сукњу од српске тканине са пругама. Иследни судија првостеп. суда пиротског моли све полициске власти да именоване потраже и њему стражарно упуте. Власти ближе Београду могу их спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 21944.

Никола Дамјановић, пекарски слуга, родом из Прилипа стар 50 год. стаса средњег, косе и обрва смеђих, образа сувих округлих, чела великог, очију плавих, носа затупастог, кратке браде и бркова; ношња му је у опште из околине Ниша: на себи има две војничке кошуље, гуњ и чакшире, од простог сукна, чарапе кратке, шарене, пресне опанке с кајишима и обичну шубару. — Он је 13 ов. м. побегао из Смедерева испред присмотре полициске. Наређује се тражење актом начелства окр. смедеревског Бр. 12827. Пронађеног ваља спровести њему или Управи града Београда с позивом на Бр. 21742.

Сима Буџић, глумац смедеревског позоришта проневерио је чизме једном тамошњем грађанину и српском лађом отишао за Београд 13. ов. месеца. Пошто је депеша о његовом хватању дошла по доласку лађе те именовани није могао бити дочекан, то се овим наређује његово тражење. Пронађеног треба стражарно спровести начелству окр. смедеревског или Управи гр. Београда, с позивом на Бр. 21741.

Божана, жена Велимира Илића, тежака из Каменице среза грузанског, побегла је од свога мужа 20 августа т. г. у вече, пошто му је тога вечера, кад је он — муж — легао, покупила и однела разне ствари. Божана је стаса високог, у струку танка, главе дугуљасте, косе црне, у лицу жута, очију црних обрва жутих, носа прилича. Начелник ср. грузанског актом Бр. 13250 на молбу Велимира мужа, — моли све полициске власти да Божану потраже у своме кругу и нађену њему спроведу. Управа града Београда 21625.

Цветан Јовановић, пекар из Ваљева, родом из Турске, стар 30—36 година, средњег раста, црномањаст, оптужен је код начелства окр. ваљевског за тешку телесну повреду. Одмах чим је тужба поднета противу њега, он је напустио Ваљево и сада се не зна где се налази. Начелство окр. ваљевског актом № 12535 моли све полициске власти да Цветана живо потраже и њему га стражарно упуте. Управа града Београда 21758.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Обећани други број није изашао ни ове недеље, пошто нема ни једне слике у потерници, на које смо рачунали. По свој прилици учинићемо то уз идући број. Но и без обећања, ми ћемо у року ове године више пута давати по два броја у једно, и ради тога што се држимо постављеног правила да у једном истом броју не износимо слике полиц. старешина и слике криваца.